

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Peccata venialia fugienda esse propter mala, ad quæ disponunt. Cap. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

feria, & imbecillitate manantia, quotidie magis ac magis adhibita diligentia diminuant.

Peccata venialia fugienda esse propter mala, ad quae disponunt.

CAPVT X.

MULTA sunt, quae virorum spiritualium mentes ad magnum timorem istorum peccatorum leuium, & ad eorum fugam ac desertationem impellunt, quae omnia breuitatis & lucis gratia, ad tria solum capita referemus. Illud autem primum sit, quantis malis ista peccata leuia ianuam aperiant. Quod sane natura ipsa peccati venialis perspecta, & considerata, satis euidenter ostendet. Est enim peccatum veniale, si attentè ipsum inspiciamus, non quidem mors animae, quod tantum crimini seu peccato lethali competit, sed est aduersa valetudo, & infirmitas animae, quae & ipsam animam foedat, atque deformat, & à debita dispositione bene & feruè operandi distungit. Quod & Bernardus manifestè docet, dum illud sancti Dauidis exponens: Multae tribulationes iustorum, & de omnibus his liberabit eos Dominus;] & animae cogitationem curi, affectionem carni, & intentionem ossibus comparans, leuiora peccata tribulationes putat esse iustorum, & plagis ac vulneribus designari. Quae sunt, inquit, tribulationes iustorum, nisi quod interdum decoloratur cutis, cum videlicet inutilis cogitatio in corde versatur? Nonnunquam verò etiam caro vulneratur, quando scilicet ad hoc vsque cogitatio perniciosa procedit, vt delectatione corrumpatur affectio. Nam ossa quidem iustorum omnino integra, atque illaesa custodiuntur à Domino, vt nunquam frangatur propositum cordis eorum, nunquam salubris intentio conteratur: vt videlicet concupiscentiae titillati etiam detur assensus.] Optimè quidem leue peccatum animae vulnus, atque aegritudo appellatum est: nam si aegritudo corporis, naturam corporis turbat, & ab oprimo statu dimouet; eodem modo veniale peccatum naturam nostrae mentis misceat, & ab ea, qua Deus contemplandus est, tranquillitate diuellit. Vnde idem Bernardus ait: Sicut corporis natura est sanitas, ita cordis natura est puritas: quia turbato oculo, non videbitur Deus: & cor humanum ad hoc factum est, vt suum videat Creatorem. Si verò sanitati corporis sollicita est prouidenda custodia; puritati cordis tanto sollicitior est impendenda, quanto pars ista dignior illa esse conuincitur.] Quid est, corporis natura est sanitas, & cordis natura est puritas? Nisi quod haec secundum naturam sunt, infirmitas verò & impuritas aduersa naturae, quorum illa corpus, ista verò cor ipsum inquietat, vt probè suas actiones praestare non possint? De huiusmodi impuritatibus, aut peccatis minutulis, in Salomone scriptum est: Muscae morientes perdunt suauitatem vnguenti.] O quam aptè peccata leuia muscis comparantur, quae omnia foedant, omnibus actionibus insident, & ea quoque, quae in mensa regis apponenda sunt, id est, ad cultum Domini offerenda, miserabili audacia commaculant. Muscae sunt morituae, quas nempe exterminare debemus, ne ipsae & internam auferant suauitatem, & nos paulatim à sapientia ad stultitiam trāserant, quam istae paruae stultitiae, si non quo ad substantiam, at quo ad feruorem, extenuant. Aegritudines sunt, ac inualetudines animae, quae instar lepra

Bern. ser. de cute carn. & ossibus n. ma. Psal. 33. n. 20.

Bern. ser. de tripl. ci. genere bonorum.

Eccles. 10. n. 1.

A insigni deformitate omnes eius vires ac sensus inficiunt. Nam & Augustinus ait: Quibus peccatis licet occidi animam non credamus, ita tamen eam velut quibusdam pustulis, & quasi horrenda scabie repletia deformem faciunt, vt eam ad amplexus illius sponsi caelestis, aut vix, aut cum grandi confusione venire permittant.] De leproso haec in Leuitico scripta sunt: Habebit vestimenta diffusa, caput nudum, os veste contactum, contaminatum, ac sordidum se clamabit.] Haec omnia signa sunt luctus, atque tristitiae; & sanè nos, qui singulis diebus lepram istam de nouo contrahimus, & non nisi paruo tempore illa caremus, vtique deberemus, si non vestimenta exteriora, at corda nostra in cotidiana examinatione vi doloris abrumperere, caput in signum poenitudinis conspersum humilitatis cinere, omni laetitiae corona nudare, os praerubore & verecundia ad omnem excusationem nostram opprimere, & nos ipsos planè immundissimos ac foedissimos confiteri. Contemnamus nos, qui his fere semper aegritudinibus laboramus, quae oculos mentis obnubilant, aures ad diuinos instinctus audiendos obturant, manus grauant, pedes retardant, & omnem interiore hominem ad perfectionis opera pigrum reddunt.

Sed si venialia peccata animae aegritudines sunt, iam elucet, quoniam ad mortem, id est, ad peccata graua & lethalia disponunt. Sicut enim corporalis infirmitas mortem corporis vocat, & si non obstemus illi, tandem aduchit; ita spiritualis animae infirmitas, animae mortem compellat. Ingentem flammam, inquit Gregorius Nazianzenus, perexigua quoque scintilla excutat, & viperæ semen homini saepe exitum inuexit. Proinde cura vt leuissimam quoque noxam effugias. Tameñ enim ea primo exigua, & minuta sit; postea tamen in ingentem magnitudinem excrescit.] Quod vt luce clariùs videamus, sciendum est, peccatorum venialium quaedam esse graua ex genere suo, quae aut materiae pusillitas, aut defectus plenae deliberationis in peccata leuia conuertit, vt si quis furtum vnus oboli faciat; si in re leui, & non multi momenti, de fratre detrahatur; si turpem cogitationem post aliquam negligentiam, & ante deliberatum consensum abiiciatur: alia verò leuia esse etiam ex proprio genere, quae etiam magna; & plena deliberatio, qua fiunt, semper leuia ea reliquit, & nunquam in graua peccata commutauit: vt si quis verba otiosa proferat, aut tempus inutiliter terat, aut mendacium officiosum in medium producat. Illa priora ad graua peccata non multum à longè disponere nemo non videt. De quibus praecipue dictum est: Qui spernit modica, paulatim decider.] Et: Qui amat periculum, in illo peribit.] Quemadmodum enim, vt simili eiusdem Ecclesiastici vtamur, Operarius ebriosus non locupletabitur, sed dum hodie bibit, & cras bibit, & sequenti die aliud parum in potum immoderatum insumit, tandem in extremam paupertatem venit: ita qui hodie negligens est in impudica cogitatione reuertienda, cras negligentior erit, & iterum negligentissimus factus, ad consensum, id est, ad perditionem vsque gratiae, procedet. Quare & sanctus Iob vt hanc rem astruat, Dominum in nobis post vanitatem videre iniquitatem affirmat. Ipse, ait, nouit hominum vanitatem, & videns iniquitatem, nonne considerat?] Vanitas leuia peccata designat, quae licet malitiam peccati criminalis non habeant; tamen inutilia profus & debito sine carentia persistunt. Ex his facillimum est ad iniquitatem progredi, & post vanitatem, inuercundiam & procacitatem admittere. Quod docet Gregorius, eundem locum his verbis exponens: Aprè post vanitatem

Aug. ser. 41. de scis.

Leuit. 13. 45.

Naz. im. in sent. tit. 13.

Eccles. 19. n. 1. Eccles. 3. 27. Eccles. 19. 1.

Iob. 11. 11.

Greg. 10. mor. c. 9.

protinus

protinus iniquitas subinfertur, quia dum per quædam transitoria ducimur, in quibusdam noxiè ligamur: cumque mens incommutabilitatis statum non tenet, à semet ipsa defluens, ad vitia prorumpit.] Et post pauca; Ex vanitate ad iniquitatem ducimur, cum prius per leuia delicta deflectimus, vt vsu cuncta læuigante, nequaquam post committere etiam grauiora timeamus. Nam dum moderati lingua ociosa verba negligit, more inolitæ remissionis capta, audax ad noxia prorumpit: dum gula incumbitur, ad leuitatis protinus insaniam proditur: cumque mens subigere delectationem carnis renuit, plerumque & ad perfidiæ voraginem ruit.] Quis iam non videat istorum pericula delictorum, quæ si paulatim procedant, non iam animam cruentant, sed planè graui facta à possessione vitæ spiritualis alienant?

Sunt ergo peccata ista leuia sicut pestilentes morbi, quos si diligentissima medicina non comprimat, certissimam & citissimam mortem intentant. Sunt velut cuneus, qui principio modicam rimulam in ligno facit, sed eam faber lignarius ictus multiplicando vsque ad scissionem ligni producit. Sunt sicut mucro validè carnem tangens, & pellem abrumpeus, quæ statim carnem peruat, & corpus omnino perfodit. Sunt vt ignis stipulæ admotus, qui nunc tantisper immutat, & è vestigio eam voracitate suæ virtutis inflammat. Sunt tandem velut erga præcipitum casus, quem continè ob loci periculum miserabilis præcipitatio subsequitur. Ita omnino peccata hæc nisi ea mens statim excutiat, ita eam passionis vinculis illigabunt, & facibus concupiscentiæ succendent, vt breui tempore peccati lethalis flamma consumat. Ex volucrum aucupio disce (ait sanctus Ephræm) quæ parua videntur, non ideo contemnenda. Contingit enim vt auis in laqueum incidens, minima capiatur vngula: & alarum vites franguntur, ac debilitantur ob vnguem vilem, & cum totum sit corpus extra laqueum, totum tamen retinetur.] Similitudo hæc generi huic peccatorum venialium optimè congruit, quæ primùm vngulam, id est, cogitationem, illaqueant, sed nisi quam citissimè homo suam vngulam liberet, & pedes, & manus, & corpus, & mentem peccati laqueus illigabit, & totum hominem in diaboli seruitutem rediget, & manifesti criminis gladio conficiet. Daud minus cautè alienam vxorem apsexit, & nulla interiecta mora concupiscentiæ manus dedit, & sequenti nocte adulterium perpetravit: & qui in solarium domus suæ perfectus intrauit, ob incautum aspectum sceleratus peccator exiuit. Quis non timeat hoc leuium peccatorum genus? Quis non vel minimam vindictæ aut impudiciæ cogitationem statim cum magna violentia repellat, quæ mortem animæ machinatur, & omnia bona gratiæ dilapidare molitur? Cassianus profectò horum peccatorum pericula (illud Proverbiorum secundum translationem septuaginta virorum exponens: Stillicidia eiciunt hominem in die hyemali de domo sua) luculentissima, quam priori volumine retulimus, oratione declarat, & magnos aliquorum casus mentis teporem subsequi, & in defectibus vitandis incuriam, manifestè decernit. Lapsus quispiam, inquit, nequaquam subitanea ruina corruisse credendus est, sed aut præuæ institutionis deceptus exordio, aut per longam mentis incuriam paulatim virtute animi decedente, & per hoc sensum, vitii incrementibus, casu miserabili concidisse. Ante contritionem enim præcedit iniuria, & ante ruinam mala cogitatio. Quemadmodum domus nunquam subi-

A taneo ad ruinam procumbit impulsu, nisi aut antiquo vitio fundamenti, aut longa inhabitantium desidia stillicidiis primùm paruisimis penetrantibus corrupta sensim fuerint munimenta tectorum, quibus per vetustam negligentiam in maiorem modum patefactis, atque collapsis, riuatim post hæc influit pluuiarum imbriumque tempestas.] Non est ergo dubium, hoc genus venialis peccati ad magna mala disponere, & nisi resistatur eis, post paululum grauissimum malum peccati lethalis secum afferre.

At alia peccata, quæ ex genere suo leuia sunt, licet non tam præsentaneè, sed etiam vt viles & infidi internuntij, graui peccato ianuam domus mentis aperiant. Obnubilant enim animam, ne peccati grauis enormitatem aduertat; eneruant eam ne graui & subitæ tentationi resistat: deiciunt illam in modica, vt data occasione ipsa semet ipsam in graue crimen casibus afflueta deiciat. Qui assuetus est è loco infimo cadere, facile cadet, & nesciet subsistere positus in loco sublimi: ita qui modicis peccatorum leuium tentationibus vincitur, graui tentatione pulsatus, difficulter à gratia in mentis stabilitate retinetur. Ex his minimis, & verè vilibus, inquit sanctus Dorotheus, ad magna contemnenda delabimur. Cum enim cœperit quis dicere: Quid est, si verbum hoc vnicum locutus fuero? Quid est, si modicum hoc comedero? Quid si in rem hanc intendero? Ex hoc, quid id, quid illud, admittitur mala & amara esca, & sensim incipit quis, ac pederentim in maiora ac grauiora prolabi, & sic deinceps per partes protuens periclitatur, atque in perfectam insensibilitatem decidit.] Hæc est istius Patris sanè tremenda sententia, quam vti nam non multi euentus comprobassent. Scimus enim aliquos ex verbis otiosissimam quasi ex consuetudine prolatis, & sine vlla verecundia susceptis, in verba lasciuia corruisse, & ex his in cogitationes impuras deuenisse (nam quis timeat ea cogitare, quæ non veretur ore proferre?) ex impuris autem cogitationibus facile est ad impurum transire consensum, & ex consensu ad nefarium opus properare. Fitque homo, cum sordes istæ, & infirmitates istæ sibi vilescunt, sensim ad maiores maculas timendas tardior, & ad resistendum morti criminis imbecillior. Quare non immeritò dixit

D Chrysostr. hem. 83. in Mast. Mirabile quidem, & inauditum dicere audeo. Solet mihi nonnunquam videri non tanto studio magna peccata esse vitanda, quanto parua, & vilia. Illa enim, vt auersemur, ipsa peccati natura efficit: hæc autem, hæc ipsa re quia parua sunt, desides reddunt: & dum contemnuntur, non potest ad expulsionem eorum animus generosè insurgere. Vnde citò ex paruis maxima fiunt negligentia nostra.] Sapienter dicta sunt hæc, nam ipsa mentis infirmitas, tot minutulis peccatis subiecta, difficulter magna occasione pulsata resistit. Si enim corpus noxiis humoribus oppletum, & assiduis febriculis affectum, & squallore ac inedia imbecillum factum, adueniente aliqua graui ægritudine facile morti cedit; eodem modo anima inuercundè hæc leuia peccata committens, & illis interius robur extenuans, facile data occasione criminis morti succumbit. Nonne impius Tryphon Ionathæ persuasit vt exercitum copiosum à se dimitteret, quo ducem solum, & sine exercitu inuentum occideret, & regionem Israëliticam occuparet? Idem prorsus facit diabolus, vt viros iustos sibi fabriciat. Suadet illis, vt opera bona, & studia sancta eos protegentia, deponant, vt ociositati, & tepori se tradant, vt carni suæ in non necessariis indulgeant, vt paruos defectus à virtute & spirituali robore auocantes non me-

oro-
thens do-
ctrim. 3.

Chrysostr.
hem. 83.
in Mast.

1. Math
12. n. 45

tuant.

Ephr. de
morbo
lingua.

2. Reg. 11.
2.

Proverb.
27.

Cassia.
colla. 6
ca. ult.

tuant. Inde autem pronum est illi magna vi tentationis impulsos, inermes euincere, & imparatos ac suæ salutis oblitos subiugare.

Hinc ortum habuit dictum illud apud Patres commune, Multa leuia peccata vnum grande facere, quod si circumspectè intelligatur, magnam habet veritatem. Sed priusquam eius sensum explicemus, vnum aut alterum ex Patribus id dicentibus audiamus. Augustinus ait: Noli illa contemnere, id est, leuia peccata, quia minora sunt, sed time quia plura sunt. Attendite, fratres mei, minuta sunt, non sunt magna. Non est bestia quasi leo, vt vno morsu guttur frangat; sed bestia plerumque minuta multæ necant. Si proiciatur quisquã in locum pulicibus plenum, nunquid non moritur ibi? Non sunt quidem maiores, sed infirma est natura humana, quæ etiam minutissimis bestiis interimi potest. Sic & modica peccata attendite, quia modica sunt, & caute quia plura sunt. Quam minutissima sunt grana arena! Si arena amplius in nauim mitatur, mergit illam vt pereat. Quam minuta sunt guttæ pluuia! Nonne flumina implent, & domos deiiciunt? Ergo ista nolite contemnere. Bernardus autem sic inquit: Non solum graua, sed & leuia cauenda sunt peccata. Multa enim leuia vnum grande efficiunt: sicut solent de paruis & minimis guttis immensa flumina crescere. Idem & eisdem verbis asserit Hugo Victorinus, & Beatus Isidorus, ex quo duo priores desumplerunt. Quorum Patrum non credimus fuisse sententiam, quod plura leuia peccata in vnum lethale aliquando coalescant. Certum est enim quod illa, quorum malitia non continuatur, nec vna quasi ex pluribus collecta constituitur, nunquam aut præcepta Dei grauius frangunt, aut gratiam & charitatem disperdunt, aut in Dei inimicitiam incurrunt. Sed sensus eorum & verissimus est, quod multa leuia peccata sine vilo præsertim timore commissa, grauant imperfectam & miseram animam, & in ea fortitudinis murum aperiant, vt irruente per grauiem tentationem hoste eam expugnatam ad se pelliciat, & in graue aliquod peccatum disturber. Sunt enim ista peccata quasi puluis in oculos iniectus, qui eos principio obnubilat, & deinde penitus cæcat. Sunt sicut seminatores discordia, qui affectuum reipublicam turbant, & animam totam inquietant. Sunt imbres, qui non quidem charitatem extinguunt, at robur eius, & feruorem confopunt. Sunt agritudines, quæ mentem debilitant. Sunt fetores, qui spiritum Dei contristant, & à bono nos eius familiaritatis auerunt. Quis autem non videat, animam cæcam, ac perturbatam, infirmam, & gelidam, & ab amplexibus sui creatoris auallam, periculo cadendi in aliquid grauius, esse vehementer expositam? Radix quidem spinæ, seu thamni, tenera, & blanda est, at spina ex illa progrediens, satis aspera, atque cruenta: sic peccata leuia per se ipsa non multum vulnerant, quia charitatem non destruant, sed sunt veluti radices spinæ, id est, grauioris peccati, quod potens est corda transfigere, & à vita gratiæ separare. Qui ergo timet Deum, vt ait Salomon, nihil negligit. sed maiora peccata vt maiora fugiet, & minora, vt semina maiorum vitabit. Temerarium enim est, vnum pedem hostis intra domum admittere, qui post vnum, alterum ponet, & miserum habitatorem ex ea cum iniuria repellat. Ita diabolus solet à paruis incipere, & ad maiora procedere, & postquam ab anima timorem leuiorum peccatorum depulit, metum etiam grauiorum ablegare.

August.
lib. de do-
cem chor-
dis. c. 11.

Bern. lib.
de anima
c. 27.

Hugo. 3.
de anima
c. 27.
Isidorus
2. font. c.
10.

Eccles. 7.
19.

Peccata venialia fugienda esse propter
damna, quæ muebunt.

C A P. II.

EVI A ista peccata, quibuscum sicut calamo pugnamus, vtinam vitæ perfectione pugnaremus, non tantum hoc malum, quod iam expressimus, satis per se magnum, & tremendum inferunt, sed alia etiam mala, & animæ damna non contemnenda secum inuoluunt. Quorum odium æquum est profectò vt nos ab illis retrahat, & curam vitæ emendatoris, & perfectionis, vel nobis quoque oscitantibus & incuriosis intradat. Si enim non solam mortem corporis, & ea, quæ mortem important, sed quæcunque etiam aduersa corpori fugimus; cur solam mortem animæ, & quæ ad illam disponunt, & non quoque alia quæcunque mala fugiamus? Maxime quod ista mala, seu damna leuiorum peccatorum, non leuia sunt, sed magni momenti, vt ex ipsismet declaratis manifestum fiet. Ea verò Laurentius Iustinianus hac oratione recenset. Porro licet veniale delictum se perpetrante æternæ mortis nequam faciat reum, maculat nihilominus animam, feruorem charitatis minuit, potentiam animæ in bonis operibus debilitat, retardat à gloria, & sæpè fit peccati mortalis occasio. Ista quinque mala peccatorum letium consideremus, & ea deinceps diligentius vitabimus, & multò magis quam huc vsque timebimus.

Peccatum igitur veniale maculat animam, quod etiam sanctus Gregorius confessus est. Vitam animæ, inquit, qualibet culpa polluit; seruatus verò contra proximum dolor occidit. Sed quantum poluat quis explicare sufficit? Nam si, vt dixit Nazianzenus, splendide vestis lutescentioris sunt sordes, animæ secundum suam naturam purissimæ, & secundum substantiam incorporeæ, sordæ erunt sordes, quæ illam conspurcant, & gratiæ nitorem inficiunt. Tales quidem sunt quas Dominus ipse propriis voluit in nobis suis lauare manibus, & linteolæ purissimæ humanitatis abstergere. Hoc enim significauit cum lotis discipulorum pedibus asseruit: Qui lotus est non indiget, nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus. Erant quippe illi mundi, quod ad grauiora peccata attinet, vt interpretati sunt Augustinus & Beda, sed in pedibus habebant sordes, quas oportebat Saluatoris ablutione mundari. Non sunt autem parui pendendæ sordes, quas Christus per se ipsum lauat, & discipulis suis inesse non patitur. Sed sordes istas, ac maculas istas, magnas esse ex vilitate rerum, ex quarum contactu contrahuntur, intellige. Nam quo res vilior est, & impurius, eo amplius manum eam tangentis polluit, & foediorem obsecritatem inducit: at res temporales infra nos positæ viles admodum sunt, quæ animam Dei causam creatam inficere habent, si eas voluerit affectuum & desideriorum inordinatione contingere. Denique Augustinus venialiter peccantes non tam puluere aspergi, quam immundissimo luto oblititi autumar: & postea cum scabie eadem peccata conferre non timet. Quæ quamuis singula, inquit, non lethali vulnerere feriant, sicut homicidium, & cætera huiusmodi, tamen omnia simul congregata, velut scabies, quo plura sunt, necant, & nostrum decus ita exterminant, vt ab illius spondi speciosi forma præ filiis hominum, castissimis amplexibus separent, nisi medi-

Iustin. de
gradibus
persec. c.
1.

Greg. 10.
Moral. c.
11.

Nazian.
in illud
Matth. 19.
Cum cõ-
suisasset
Iesus, ho-
mil. 7.

Ioann. 13.
10.

August.
tract. in
Ioan. Be-
da ibid.

August.
lib. 50.
hom. 50.
c. 3.